

PROF. DR. NACE ŠUMI OB SEDEMDESETLETNICI

Foto: B. Reya

Še danes, po več kot štiridesetih letih, ga vidim, kako na že malce odsluženem mopedu vsako jutro in ob vsakem vremenu z usnjeno kapo na glavi brzi skozi Kranj proti Ljubljani. Ljubljana in njen Mestni muzej predstavljata prvo službeno mesto našega jubilaranta, kjer je bil po diplomi na umetnostnozgodovinskem oddelku Filozofske fakultete (1950) nastavljen kot konservator za Ljubljano. To je bil čas širokih posegov v spomeniško podobo Ljubljane. Nace Šumi se je že na začetku lotil reševanja spomeniške problematike tega našega tako pomembnega urbanističnega spomenika. S številnimi prispevki v strokovnih in dnevnih glasilih (npr. Ljubljana, spomenik zgodovinskega urbanizma in

arhitekture, Kronika 1959) je utemeljeval njegov pomen in s konkretnimi predlogi nakazoval ustrezne rešitve. Dobro se še spominjam njegovega boja za ohranitev baročne Kozlerjeve hiše v nekdanji Šelenburgerjevi ulici blizu ljubljanske glavne pošte. Pomanjkanje trdnih konservatorskih načel in ustrezne spomeniškovarstvene metodologije v času razvejane urbanizacije in spreminjanja mestne podobe je skušal Nace Šumi zapolniti s tehtnimi razmišljanji in predlogi v tisku (Spomeniško vprašanje v Ljubljani, VS, 1955, Aktualne naloge in perspektive spomeniškega varstva, NR, 1962 itd.) ter na različnih konservatorskih posvetovanjih (Ljubljana, Murska Sobota, Piran itd.). Ko je bil leta 1962 imenovan za docenta na umetnostnozgodovinskem oddelku ljubljanske Univerze, se njegov odnos do umetnostne dediščine ni prav nič spremenil. Nasprotno, prek Ljubljane je njegov interes zajel vso Slovenijo. Postal je pravi glasnik sodobnih spomeniškovarstvenih načel, ki

jih je prenašal tudi na svoje učence. Ko se je na prehodu iz sedemdesetih v osemdeseta leta začela prenova mestnih naselij, je prof. Šumi nastopil kot eden najvidnejših zagovornikov njihove po sodobnih spomeniških načelih urejene podobe, najprej Ljubljane (npr. Prenova Ljubljane, NR 1978) nato pa tudi drugih mest (Aktualni vidiki prenove naselbin na Slovenskem, Sinteza 1982). Ni pa ostal le pri urbanih naseljih, spomeniškovarstveno zanimanje je na posvetu o gradovih leta 1982 v Celju raztegnil tudi na grajsko arhitekturo (Mesto gradov in dvorcev v zgodovinski znanosti in naši družbeni zavesti, VS 1983) in vzporedno tudi na etnološke spomenike, ko je opozoril na tragično izginjanje in spreminjanje njihove arhitekturne podobe v krajini (VS 1984). Prav varovanje kulturne krajine kot celote z njenimi naselbinami, gradovi, dvorci, cerkvami in drugimi značilnostmi je imel za eno prvih nalog spomeniškega varstva (npr. Varstveni vidiki kulturne krajine, VS 1983) še posebej v povezavi z varstvom narave, kar je postalo predmet posveta o stičiščih varstva narave in kulturne dediščine leta 1982 v Mariboru (VS 1983). Tako je Nace Šumi obvladoval vsa področja spomeniškega varstva, poznal njihovo problematiko in jo poskušal reševati. Vprašanj v zvezi z njimi nikoli ni obravnaval površno, temveč vedno načelno in globalno, pri čemer se ni opiral le na lastno stroko, temveč iskal stike tudi z drugimi varstvenimi področji, še posebej z restavratorstvom, ki mu je v nasprotju z nekdanjimi gledanji pripisal kot temelj delovanja – ustvarjalnost. Temeljito poznavanje in dolgoletno proučevanje spomeniškega gradiva, njegova popularizacija v obliki strokovnih vodstev, predstavitev na TV, v obliki številnih, tudi večjezičnih vodnikov po Ljubljani (1958, 1975, 1980) in Sloveniji (1990, 1992), iskanje vedno novih poti pri varovanju spomeniškovarstvene dediščine in še posebej odločnost pri njeni obrambi, mu je leta 1990 naklonila Steletovo nagrado za konservatorstvo. Na Šumijevo konservatorska prizadevanja in delo na Univerzi se tesno navezuje njegovo raziskovalno delo pri obdelavi umetnostnozgodovinskih spomenikov in njihovih obdobj. Leta 1954 izide njegova knjiga Arhitektura secesijske dobe v Ljubljani, v kateri je obdelal eno najpomembnejših razdobj v razvoju mesta in obenem zaoral ledino na nekaterih dotlej skoraj prezrtih dogajanjih v umetnostni zgodovini Slovenije. Še v čas Šumijevega zgodnjega konservatorskega obdobja sodijo tudi drugi prispevki o Ljubljani. Ti se po eni strani dotikajo spomeniškovarstvenih vprašanj, po drugi pa obravnavajo urbanistični razvoj mesta. Že leta 1959 je v Kroniki objavil prispevek Ljubljana, spomenik zgodovinskega urbanizma in arhitekture, naslednje leto je izšel Zgodovinsko-urbanistični profil Ljubljane. Svoje izsledke je kasneje združil v publikaciji Ustroj ljubljanske mestne podobe, ki so ji kasneje sledile še druge. V zvezi z Ljubljano je potrebno omeniti tudi Šumijevo vseskozi živo zanimanje za sodobno oblikovanje urbanistične podobe mesta. (Ob novem predlogu generalnega načrta za Ljubljano, 1953, Oblikovanje mestnega središča, 1968 itd.). Ob študiju Sittejevih in Fabianijevih regulacijskih načrtov Ljubljane je širšo strokovno javnost seznanjal z nekaterimi njihovimi idejami in morebitnimi možnostmi njihove apli-

kacije v sodobni organizaciji mesta. Široko seže tudi njegovo zanimanje za vprašanja naselbinske kulture na Slovenskem, ki vključuje vse možne oblike urbanističnega razvoja in ki Nacetu Šumiju ne pomeni samo sklopa oblikovnih prvin, temveč ima mnogo širše razsežnosti. Ta tema se je prek predavanj na Filozofski fakulteti in prek serije predstavitev naselbinskih organizmov na TV ter obravnave posameznih urbanskih celot sintetizirala leta 1994 v obliki obsežne publikacije z naslovom Naselbinska kultura na Slovenskem. Bogato gradivo, ki ga knjiga vsebuje, pomeni idealno izhodišče tudi za delne raziskave naselbinskih sestavov na naših tleh.

Osrednje mesto v Šumijevih znanstvenih prizadevanjih pa zavzema arhitektura, še posebej baročna. Njeno raziskovanje je postavil na nove metodološke osnove in z izrednim občutkom za njene prostorske in plastične vrednote ustvaril dela trajne vrednosti. Po njegovi zaslugi smo danes poučeni tudi o celi vrsti ustvarjalcev, ki so jih njegove knjige odkrile ali na novo opredelile njihovo delo in mesto v slovenski umetnosti. Še kot konservator za Ljubljano je izdal knjigo Gregor Maček, ljubljanski baročni arhitekt, ki predstavlja monografsko obdelavo ene najbolj ustvarjalnih osebnosti arhitekture 18. stoletja pri nas. Leta 1960 je zagovarjal doktorsko disertacijo Ljubljanska baročna arhitektura, ki je leto pozneje izšla v knjigi. Ko je bil leta 1962 izvoljen za docenta, so si druga za drugo sledile obdelave posameznih arhitekturnih obdobij: 16. stoletje (1966) in 17. stoletje (1969). V nasprotju z baročno arhitekturo 18. stoletja, v kateri je osrednjo vlogo namenil Ljubljani kot izhodišču, je v obeh naslednjih knjigah še posebej opozoril na pomen ostalih slovenskih regij, ki se bolj ali manj enakopravno vključujejo v umetnostni kalejdoskop Slovenije. Tej usmeritvi je ostal zvest tudi kasneje z vrsto obdelav t. i. »regionalnih« spomenikov. Pozornost, ki jo je namenil tem vprašanjem, je okronal posvet, ki ga je v okviru Znanstvenega inštituta organiziral leta 1982 z naslovom Regionalni vidiki slovenske umetnosti. Svoje izsledke s področja arhitekture je tudi kasneje objavljajl v vrsti različnih znanstvenih edicij, v revijah in zbornikih. Leta 1969 je Šumijeva baročna arhitektura doživela predstavitev v ugledni in reprezentančni knjižni zbirki ARS SLOVENIAE, katere pobudnik in urednik je bil vrsto let. S prispevkom o arhitekturi je prof. Nace Šumi sodeloval na dveh velikih razstavah Narodne galerije v Ljubljani: Barok na Slovenskem (1961) in Umetnost 17. stoletja na Slovenskem (1968). V okviru prikazov novejšje arhitekture na Slovenskem ne moremo mimo Šumijevih temeljnih prispevkov o treh velikih imenih: Fabianiju, Vurniku in Plečniku. Svoje vedenje o arhitekturi 20. stoletja je poleg orisa renesančne in baročne arhitekture na Slovenskem strnil v široko zasnovani knjižni izdaji Umetnost na tlu Jugoslavije (Beograd, 1985). Sodobna prizadevanja v arhitekturi je Šumi orisal v monografskih prikazih del nekaterih znanih arhitektov: Marjana Mušiča, Svetozarja Križaja in še posebej Marka Mušiča. Pri proučevanju arhitekture na Slovenskem se prof. Šumi ni zadovoljeval z navajanjem golih dejstev, iskal je vzore in silnice, ki so jo oblikovali, tla, iz katerih je zrasla. Arhitekturo kot spomenik je vedno doživljajl

osebno, kot doživljamo privlačno likovno delo. Kar vidimo ga, kako stopa skozi prostore in jih z besedo oblikuje. Prav v razumevanju arhitekture, njene pojavnosti in oblik sodi Nace Šumi med naše največje poznavalce.

V zvezi z raziskovanjem arhitekture so zoreli tudi Šumijevi teoretski pogledi na umetnost. Zanimanje za ta vprašanja je Nace Šumi bolj kot kdorkoli drug kazal že v umetnostnozgodovinskem seminarju. Spominjam se bučnih debat, ki so z napetostjo napolnjevale nekdanji seminarski prostor v vrhnjem nadstropju Narodne in univerzitetne knjižnice. Čeprav se Nace Šumi s tezami Izidorja Cankarja, ki jih je razvil v Uvodu v umevanje likovne umetnosti (1926) in jih je France Stele v določeni meri prenašal tudi na področje slovenske umetnosti, v marsičem ni strinjal, je kljub temu prevzel kategorije stila obeh predhodnikov kot ključne in kot izhodišče pri proučevanju umetnostnega dogajanja. To je pri Šumiju vodilo do zaznavanja in apostrofiranja določenih pojavov, še preden so se ti pojavili v konkretni, čistejši obliki. Ob takem proučevanju notranje zgradbe arhitekture mu ni bilo težko ugotoviti silnic in stopenj arhitekturnega razvoja, četudi so bili viri zanj pomanjkljivi.

Delo na Univerzi, kjer je Nace Šumi deloval kot dolgoletni predstojnik katedre za slovensko in jugoslovansko umetnost, je zahtevalo vsestranski pregled gradiva in poznavanje njegove problematike. Njegov raziskovalni pogled je segel do zadnje slovenske regije in prek meja na staro slovensko ozemlje. Širok zorni kot, s katerim je gledal na umetnostno dogajanje na naših tleh, razgrinjajo tudi teme, ki jih je obravnaval: o problemu renesanse na Slovenskem (1961), o profilu umetnosti na Slovenskem (1965), o regionalnem in nacionalnem v likovni umetnosti, o likovni umetnosti protestantske dobe (1983), o koroški umetnosti v slovenskem okviru (1979) itd. V člankih in monografskih prikazih nekaterih vidnih osebnosti v novejši slovenski umetnosti (impresionisti, Petkovšek, Tratnik, Mihelič, Jakac, France Kralj, Zoran Mušič itd.) je poudarjal ustvarjalnost kot enega temeljev nacionalne kulturne zavesti.

Prizadevanja za razvoj umetnostnozgodovinske stroke spremljamo pri profesorju Šumiju že v času njegove konservatorske službe v Mestnem muzeju. Leta 1960 je na 1. simpoziju slovenskih umetnostnih zgodovinarjev v Radovljici nastopil z referatom Aktualne naloge in metode slovenske umetnostne zgodovine. V svoji knjigi Pogledi na slovensko umetnost (1975) je navedene teze še bolj jasno in obsežno formuliral in tako ustvaril izhodišča za nadaljnji razvoj stroke. Vsi poznamo Šumijeva prizadevanja za utrditev položaja stroke v okviru Univerze in Raziskovalne skupnosti Slovenije, pa tudi za njeno predstavitev v svetu: v Internacionalnem komiteju za umetnostno zgodovino in Evropski komisiji za barok itd. S svojim širokim konceptom, s svojim globalnim, ne drobnjakarskim pogledom na umetnostno dogajanje in ob vedno prisotni težnji po sintezi je postal najbolj viden predstavnik povojnega razvoja umetnostnozgodovinske stroke pri nas.

S Šumijevimi prizadevanji za razmah stroke je tesno povezana funkcija dolgoletnega predsednika Umetnostnozgodovinskega društva in urednika

njenega glasila Zbornika za umetnostno zgodovino. To je bil čas številnih simpozijev, zborovanj, predavanj, seminarjev, okroglih miz in razgovorov o najrazličnejših vprašanih slovenske umetnostne zgodovine, čas številnih strokovnih ekskurzij, ki jih je organiziralo društvo. Raziskovalno delo je bilo razdeljeno po sekcijah, od katerih je s svojo aktivnostjo posebej izstopala baročna. Nace Šumi je bil neutrujen organizator ne samo v slovenskem, temveč tudi v državnem jugoslovanskem okviru, še posebej v času, ko ga srečamo kot predsednika umetnostnozgodovinskih društev Jugoslavije. Kot urednik ZUZ je želel dati temu društvenemu glasilu ugled, ki ga je imelo nekdanj. Razširil je obseg tematskih področij, ki se v zborniku doslej niso pojavljala. K sodelovanju je pritegnil vrsto novih sodelavcev, med njimi tudi mlade raziskovalce in jim omogočil objavljati dela, ki bi sicer prejkone obležala v tem ali onem predalu.

Kot predstojnik oddelka za umetnostno zgodovino in kot profesor na Univerzi je imel do svojih učencev prijateljski odnos, vedno pripravljen za pomoč. Znal jih je spodbujati k delu, razmišljanju in proučevanju tudi tistih umetnostnozgodovinskih področij, o katerih sam ni predaval. Tako je moderna umetnost prav v »Šumijevem času« prvikrat dobila enakopravno mesto pri izboru tem za diplomske naloge. Podobno je na profesorjevo spodbudo vedno bolj raslo število nalog, ki so se dotikale doslej malo proučenih mejnih področij med umetnostno zgodovino in drugimi humanističnimi vedami, kot so arheologija, zgodovina, etnologija, sociologija itd. Ob tej široki svobodi izbora tem, ki jih je študent ocenil za sebi najbolj ustrezne in pomembne, ni čudno, da je večina današnje generacije umetnostnih zgodovinarjev diplomirala prav pri profesorju Šumiju. Tako kot njegov učitelj France Stele je poznavanje spomenikov na terenu, njihovo opredeljevanje in vrednotenje štel za nepogrešljivi del študija. Študente je vodil na ekskurzije, jih učil opazovati in samostojno obravnavati spomeniško gradivo. Bil jim je prizadeven in dober vodnik tudi pozneje, ko jih je kot mentor spremljal in spodbujal na njihovi poti k magisteriju ali doktoratu.

Kot dekan Filozofske fakultete je opravil pionirsko delo pri organizaciji raziskovalnega dela na fakulteti. Zavzemal se je za interdisciplinarni pristop k znanstvenemu delu, za skupen korak pri uveljavitvi humanistike kot celote. O tej temi je Nace Šumi pisal že leta 1969 v reviji *Anthropos* (Sodelovanje in vloga humanističnih ved) ali leta 1986 v *Naših razgledih* (Položaj in aktualne naloge humanistike itd.). Privrženost ideji povezovanja humanističnih ved zasledimo še posebej v njegovem sodelovanju na vsakoletnih seminarjih slovenskega jezika, literature in kulture, v katerih se njegovi prispevki na zelo jasn način vključujejo v splošen kulturološki razvoj. Na teh osnovah je skupaj s predstavniki drugih humanističnih panog na Filozofski fakulteti ustanovil leta 1979 Znanstveni inštitut, katerega namen je raziskovanje celotne kulturne dejavnosti na Slovenskem. K sodelovanju je pritegnil številne sodelavce, tudi tiste, ki se z raziskovalnim delom ukvarjajo zunaj Univerze. Humanistika je s tem dobila trden temelj in se s svojo odlično organiziranostjo

in izjemnimi znanstvenimi dosežki enakopravno uvrstila med ostale raziskovalne panoge na Slovenskem.

Kot znanstvenik, univerzitetni učitelj, konservator in javni delavec je Nace Šumi kot široko kulturno razgledana osebnost znal razširiti raziskovalni okvir proučevanja domače umetnosti, ugotovitve združiti v sintezo, dojeti zakonitosti njene zunanje in notranje podobe, njen današnji in zgodovinski pomen ter jo povezati z ostalim kulturnim razvojem Slovenije. Ob njegovi sedemdesetletnici mu čestitamo v želji, da bi nas še dolgo spremljal s svojo iskričastostjo in zavzetostjo za proučevanje in ohranjanje nam vsem skupnih vrednot.

Cene Avguštin

Avstrijska Štajerska, 1989, ekskurzija »Baročni dnevi«. Foto: I. Premov

Jakopičevo razstavišče, 1994, z mag. M. Kambičem in dr. S. Bernikom.

Foto: B. Reya

Mestni muzej, 1994, na sprejemu ob praznovanju 70-letnice.

Foto: B. Reya

Vipavski Križ, 1994, ekskurzija – občni zbor SUZD.

Foto: M. Kambič

Dublin, 1994, Ekскурzija društva, z dr. Milčkom in Miklavžem Komeljem.

Foto: Lj. Menaše

Cankarjev dom, 1994, otvoritveni nastop.

Foto: B. Reya

BIBLIOGRAFIJA (OD 1984* DO VKLJUČNO 1995)

I. SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE

1
France Slana. Akvareli. Ljubljana: Mladinska knjiga: Delavska enotnost, 1987, (predstavitve) 199 str. (izšlo tudi v angleškem in nemškem jeziku).

2
Valovanje v svetlobi. Marko Mušič, arhitektura nove draveljske cerkve. Ljubljana: Župnijski urad Dravlje: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1988, 167 str.

3
Nove Žale. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1990, 56 str.

4
Slovenija : umetnostni vodnik. Ljubljana: Marketing 013 ZTP, 1990, 209 str. (izšlo tudi v italijanščini, angleščini in nemščini, 1991).

5
Negovan Nemeč. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete; Nova Gorica: Goriški muzej; Bilje: Galerija Nemeč, 1991, 244 str.

6
Slovenija : umetnostni vodnik. Ljubljana: Marketing 013 ZTP, 1992, dopolnjena izdaja. (izšlo tudi v italijanščini, angleščini, nemščini, madžarščini in francoščini).

7
Po poti baročnih spomenikov Slovenije. Ljubljana: Zavod Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine, 1992, 116 str.

8
The Baroque in Central Europe. Plances, Architecture and Art. Venise: Marsilio Editori, 1992, 23 str.

9
Naselbinska kultura na Slovenskem : urbana naselja. Ljubljana: Viharnik: ZIFF, 1994, 291 str.

10
Znak v prostoru : arhitektura nove avtobusne postaje v Novem mestu = A sign in the space : architecture of the new bus station in Novo Mesto. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1994, 95 str.

II. RAZPRAVE IN ŠTUDIJE V STROKOVNIH PUBLIKACIJAH IN RAZSTAVNIH KATALOGIH

11
Ocena spomeniškovarstvene dejavnosti Slovenije, v: Ocena kulturne dejavnosti na področju Slovenije v letu 1983. Ljubljana, 1984, str. 1-7, 206-214.

12
Varovanje stavbne dediščine, v: Likovni odsevi, III, 1984, str. 13-14.

13
France Kralj: Umetnikova družina v delavnici (1926), v: Obdobje ekspresionizma v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi, Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1984, str. 601-605.

14
Smeri in spomeniki likovne umetnosti na Slovenskem v 16. stoletju, v: Zbornik pre-

davanj. 20. seminar slovenskega jezika, literature in kulture, Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnost, 1984, str. 65–68.

15

Teze o Plečnikovi arhitekturi, v: *Sinteza*, 1984, št. 65, str. 14–17.

16

Zaton etnoloških pričevanj v krajini, v: *Varstvo spomenikov*, 1984, št. 26, str. 29–32.

17

Ocena spomeniške dejavnosti za leto 1984 v Sloveniji, v: *Ocena kulturne dejavnosti na področju Slovenije v letu 1984*, Ljubljana: KKS, 1985, str. 195–207.

18

Barokna arhitektura v Sloveniji, v: *Barok*, Beograd: »Jugoslavija«; Zagreb: *Spektar*; Mostar: *Prva književna komuna*, 1985, (Umjetnost na tlu Jugoslavije) str. 34–41.

19

Renesansa umjetnosti u Sloveniji, v: *Renesansa u Hrvatskoj i Sloveniji*, Beograd: »Jugoslavija«; Zagreb: *Spektar*; Mostar: *Prva književna komuna*, 1985, (Umjetnost na tlu Jugoslavije) str. 93–100.

20

Arhitektura XX veka u Sloveniji, v: *Arhitektura XX vijeka*, Beograd: »Jugoslavija«; Zagreb: *Spektar*; Mostar: *Prva književna komuna*, 1985, (Umjetnost na tlu Jugoslavije) str. 47–56.

21

Renesansa v arhitekturi na Slovenskem. Zunanja forma in notranja struktura, v: *16. stoletje v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi*. Mednarodni simpozij, Ljubljana 27–29. 6. 1984, Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1986, str. 93.

22

Svetozar Križaj, arhitekt: razstava, Ajdovščina: Pilonova galerija, 1986, b.p. /r.k./

23

V počastitev nove draveljske cerkve Marka Mušiča, v: *Nova cerkev v Dravljah*: Mala galerija Ljubljana, 13. 11. 1986 – 4. 1. 1987, Ljubljana: Moderna galerija, 1986, str. 1–3. /r.k./

24

Likovna umetnost protestantske dobe na Slovenskem = Die Bildende Kunst des Protestantismus in Slowenien, v: *Simpozij = Symposium. Slovenci v evropski reformaciji šestnajstega stoletja = Die Slowenen in der europäischen Reformation des sechzehnten Jahrhunderts*, Ljubljana, 6–8. 10. 1983, Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1986, str. 255–259.

25

Spremna beseda, v: *ZUZ*, n.v., XXII, 1986, str. 9–10.

26

La miniatura in Slovenia, v: *Miniatura in Friuli. Crocevia di civietà*, Pordenone, 1987, str. 35–41.

27

In memoriam Stane Mikuž, v: *ZUZ*, n.v., XXIII, 1987, str. 21–22.

28

In memoriam Ivan Komelj-Drago, v: *ZUZ*, n.v., XXIII, 1987, str. 23–24.

29

In memoriam Milan Železnik, v: *ZUZ*, n.v., XXIII, 1987, str. 25–26.

30

Izidor Cankar, ob stoletnici rojstva, v: *ZUZ*, n.v., XXIII, 1987, str. 9–11.

31

Janez Kobe, v: *Intart 87*, Ljubljana, 1987, b.p. /r.k./

32

Likovna umetnost na stičišču kultur, v: *23. seminar slovenskega jezika, literature in kulture*, 1987, str. 121–128.

33

Med tradicijo in novinami, v: *Vida Slivnikar Belantič*, Ljubljana, 1987, str. 9. /r.k./

34

Negovan Nemeč: Beneška galerija, S. Pietro al Natisone, 13. feb. – 28. feb. 1987, A. Pietro al Natisone, 1987, str. 12. /r.k./

35

Socialni vidiki slovenske arhitekture med obema vojnama, v: *Socialni realizem v slovenskem jeziku, književnosti in kul-*

- turi, Ljubljana, 1987, str. 613–616. (Obdobja 7)
- 36
Stolp v Lokvi pri Divači, v: *Lokev skozi čas*, Ljubljana, 1987, str. 80–83.
- 37
Ob Jakčevem domu, novi nenavadni umetniški zbirki, v: *Jakčev dom v Novem mestu*, Novo mesto: Dolenjski muzej, 1988, str. 2.
- 38
Riko Debenjak: katalog ob veliki pregledni razstavi 1934–1985. Nova Gorica: Goriški muzej, 1988, 78 str. /avtor uvoda v r.k./
- 39
Očetje in sinovi slovenske umetnostne znanosti, v: *Zbornik prispevkov. Simpozij Slovenski jezik v znanosti 2*. Ljubljana: ZIFF, 1989, (Razprave Filozofske fakultete) str. 51–54.
- 40
Oddelek za umetnostno zgodovino, v: *Zbornik 1919–1989*, Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1989, str. 85–90.
- 41
Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, v: *Zbornik 1919–1989*. Ljubljana, Filozofska fakulteta, 1989, str. 257–261.
- 42
Vzorčni pomen Fabianijevega načrta za Ljubljano, v: *Maks Fabiani: Regulacija deželnega stolnega mesta Ljubljana*, Ljubljana: Arhitekturni muzej, 1989, str. 46–50.
- 43
Pismo Maksa Fabijanija iz leta 1955, v: *ZUZ, n.v., XXVIII*, 1991, str. 121–122.
- 44
Cerkvena arhitektura 17. stoletja na Slovenskem, v: *Bogoslovni vestnik, LII*, 1992, št. 1/2, str. 93–98.
- 45
Motivni svet. – v: *Stane Bernik: TV scena Jožeta Spacala*, Ljubljana: EWO, 1993, str. 5–6.
- 46
Moje bregače, v: *Tone Kuntner : Moje bregače*, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993, (Besedilo v mapi).
- 47
Ustvarjalnost in konservatorstvo : S posvetovanja Slovenskega konservatorskega društva – Piran 1989, v: *Varstvo spomenikov*, 1991, št. 33, str. 7–11.
- 48
Vida Slivnik Belantič, Ljubljana, (samozal.) 1993, 47 str. /r.k./.
- 49
France Slana : slike in akvareli, München: Landesbank Galerie, 1994, 4 str. /r.k./.
- 50
Ivan Vurnik, v: *Ivan Vurnik: 1884–1971*, Ljubljana: Organizacijski odbor projekta Vurnik, 1994, str. 59–63.
- 51
Uvod, v: *Marjan Mušič : risbe*, Ljubljana (samozal.), Marko Mušič, 1994, 15 str.
- 52
Nekateri problemi slovenske umetnosti 20. stoletja, v: *Zbornik predavanj. 31. seminar slovenskega jezika, literature in kulture*, 26. 6.–15. 7. 1995, Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti, 1995, str. 233–238.
- 53
Obnovljeni dvorec na Vogrskem : prispevek k bogatitvi sodobnega življenja, v: *Kras, II*, 1995, št. 10, str. 16–17.
- 54
Oris zgodovine likovne umetnosti pri Slovencih do leta 1900, v: *Informativni kulturološki zbornik / ur. Martina Orožen / Ljubljana : Seminar slovenskega jezika, literature in kulture pri Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete*, 1995, str. 211–225.
- 55
Začetki delovanja spomeniškovarstvene službe na obali, v: *Annales V*, 1995, št. 6, str. 17–20.
- 56
Zgodovina in kultura slovenskih izseljencev, v: *Kulturno ustvarjanje Slovencev v Južni Ameriki*, Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete: Slovenska izseljenska matica, 1995, (Razprave Filozofske fakultete), str. 11–13.

III. ČLANKI V DRUGIH REVIJAH IN ČASNIKI

57

Vloga zgodovinskih spomenikov v naši družbeni zavesti. – Borec, XXXVI, 1984, št. 6–7, str. 429–431.

58

Uveljaviti modele prihodnosti. – Komunista, 1984, št. 12, str. 19.

59

Temelji, zaledje in ozadje. – Naši razgledi, XXXIII, 1984, št. 5, str. 144.

60

Položaj in aktualne naloge humanistike. – Naši razgledi, XXXV, 1986, št. 2, str. 41.

61

Izidor Cankar – umetnostni kritik. – Naši razgledi, XXXV, 1986, št. 7, str. 199–200.

62

Barok v mejnih okoljih Evrope. – Naši razgledi, XXXVIII, 1989, št. 21, str. 626.

63

Mesto mrtvih. – Naši razgledi, XXXVIII, 1989, št. 5, str. 130–131.

64

Slovenska umetnostna zgodovina in moderna umetnost. – Naši razgledi, XXXVIII, 1989, št. 24, str. 100–102.

65

Humanistika (beseda na strateški konferenci). – Naši razgledi, XLI, 1992, št. 10, str. 286.

66

Ad »Urbano = nacionalno«? – Razgledi, XLIII, 30. 9. 1994, str. 34.

67

Les XVIIe et XVIIIe siècles slovènes : l'épanouissement du baroque. – L'Oeil, 1995, št. 473, str. 48–53.

68

Službe nedorečene, stroka obglavljena. – Razgledi, 31. 3. 1995, št. 7, str. 21.

69

Stroka se žal ni zganila. – Delo, XXVII, (3. 10. 1995) št. 29, str. 7.

IV. OCENE IN POROČILA

70

Prvo poglavje slovenske arhitekture: ob razstavi romanske arhitekture na Slovenskem. – NRazgl., XXXVII, 27.5.1988, št. 10, str. 320.

71

Slike in vzorci Vide Slivnik-Belantič. – NRazgl., XXXVIII, 1989, št. 21, str. 624.

72

Djurdjica Cvitanović : Sakralna arhitektura baroknog razdoblja: knjiga I. Gorički i Gorsko-Dubički arhidiakonot. – ZUZ, n.v., XXVII, 1991, str. 138–139.

73

Erich Hubala: Balthasar Neumann (1687–1753): Der Barockbaumeister aus Eger. – ZUZ, n.v., XXVII, 1991, str. 139.

74

Zoran Mušič in slovensko slikarstvo: ob postavitvi stalne zbirke v galeriji na gradu Dobrovo. – NRazgl., XL, 1991, št. 17, str. 488.

75

Anton Ramovš : Glinčan od Emone do danes. – ZUZ, n.v., XXVIII, 1993, str. 175–176.

76

Temeljno delo o Plečniku (P. Krečič : Jože Plečnik). – Naši razgledi, XLI, 1992, št. 18, str. 614.

* Bibliografija do leta 1984 je objavljena v ZUZ, n.v., XX, 1984.